

Projectvoorstel 'Minder afval, minder armoede'

Zwerfafval is de grootste ergernis van Rotterdammers, blijkt uit opinieonderzoek. Irritaties gaan eveneens over vuilniszakken naast afvalcontainers en grof vuil op de stoep. Rotterdam is ook een stad die in 2050 volledig circulair wil zijn. Dat betekent dat er geen afval meer bestaat, dat inwoners minder afval overhouden en afgedankte materialen een nieuw leven krijgen. Tegelijkertijd wonen we in de armste stad van Nederland, waar 8,7 procent van de inwoners in armoede leeft. Dit projectvoorstel zorgt voor minder afval én minder armoede.

Zwerfie Rotterdam gelooft dat armoedebestrijding en het tegengaan van (zwerf)afval hand in hand gaan. Levensduurverlenging van spullen bespaart geld én afval. Daarom willen wij **een weggeefwinkel** openen in het hart van de armste wijk van Rotterdam, zodat inwoners geld besparen op nieuwe producten en de afvalberg slinkt.

Afval is eigenlijk alles dat je niet meer wilt hebben, dat voor jou geen waarde meer heeft. Afval is daarmee niet intrinsiek waardeloos. Door spullen die nog goed zijn door te geven aan een ander, worden sociale banden tussen bewoners sterker en vergroot dit het gevoel van sociale verbondenheid. Als je minder nieuwe dingen hoeft te kopen, houd je bovendien meer geld over voor gezonde voeding of voor sport. En je haalt misschien wél net het einde van de maand, wat kopzorgen en stress scheidt.

Minder geldzorgen leidt vervolgens tot ruimte in het hoofd om de focus te verleggen naar ontmoeting en naar activiteiten en maatschappelijke interesse voor dingen in het algemeen belang. Je bezighouden met duurzaamheid, ecologie en het tegengaan van afval is simpelweg makkelijker als je geen financiële zorgen hebt. En zo is de cirkel rond: minder gedumpte huisraad op straat, minder armoede door hergebruik en meer ruimte in het hoofd voor verdere verduurzaming en voor een fijner leven en verbondenheid. In de weggeefwinkel kunnen bewoners met een afstand tot de arbeidsmarkt bovendien ervaring opdoen en sociale contacten aangaan. De ruimte kan gebruikt worden voor ontmoeting en programmering. Het mes snijdt aan alle kanten tegelijk.

Samengevat: afvalreductie en levensduurverlenging van meubels, elektronica, kleding en andere spullen is goed voor de aarde én voor de portemonnee en het welzijn van inwoners!

Het plan

In de Jan Kobellstraat komen gedurende 18 maanden twaalf woningen van Havensteder vrij voor sociale initiatieven die energie brengen in de wijk. In één van deze woningen wil Zwerfie Rotterdam aan de slag met een weggeefwinkel en een mini-museum met historisch zwerfafval. Ook denken wij aan opslag van opruimmaterialen, een weggeefkoelkast met resten van de markt en een ruimte waar we bijvoorbeeld films kunnen vertonen, lezingen kunnen geven over zero waste en kunnen werken of vergaderen.

Het mini-museum laat bezoekers zien dat plastic afval niet afbreekt. Elk item vertelt een eigen verhaal over de recente historie van het verpakken voor voedsel en andere producten. Door het Zwerfie-museum te

Marktafval met links-achter de 'EnergieMeent', waar de winkel komt.

combineren met de weggeefwinkel, kunnen we naast armoedebestrijding werken aan bewustwording over het voorkomen van zwerfafval.

De spullen halen we letterlijk van straat. Bij het grof vuil staan regelmatig goede spullen die normaliter door de gemeente in de kraakwagen worden vermalen tot laagwaardige grondstoffen die deels worden vernietigd en verbrand. Die spullen willen wij redden van een vroegtijdig einde. Als dingen aan straat worden gezet, met het doel dat een afvalbedrijf ze voor jou meeneemt, worden de goederen een 'res nullius'. Dat is een juridische term voor iets dat niemand toebehoort. Iemand anders kan dan de eigenaar worden, zo staat in het Burgerlijk Wetboek. We willen het netwerk in de wijk inzetten om goede spullen te lokaliseren en tegelijk bewoners aanmoedigen om goede spullen niet aan straat te zetten, maar naar de weggeefwinkel te brengen.

De weggeefwinkel heeft toegevoegde waarde boven Marktplaats, kringloopwinkels en chatgroepen met gratis spullen op Whatsapp en Facebook. Om te beginnen willen wij de spullen gratis weggeven op de fysieke locatie. Ten tweede gaat het om goederen die anders vernietigd zouden worden en dus niet op een andere ruilstek worden aangeboden. Bewoners kunnen ook zelf dingen aanleveren. Dat is een voordeel ten opzichte van gratis weggeven via een ander kanaal, omdat dat laatste ertoe kan leiden dat vraag en aanbod niet snel genoeg bij elkaar komen, waardoor spullen alsnog eindigen bij het grof vuil (bijvoorbeeld in geval van een verhuizing). Door een weggeefwinkel krijgen spullen langer de tijd om van eigenaar te wisselen.

In de leegstaande woningen aan de Jan Kobellstraat komen meer groene en sociale initiatieven, die elkaar versterken. Zo kunnen vrijwilligers uit andere projecten, zoals de Taalschool, doorstromen voor het bemensen van de weggeefwinkel. Zwerfafvalrapers uit de wijk hebben een signaalfunctie voor goede spullen die op straat staan. We streven ernaar om tegelijk geopend te zijn met de andere initiatieven én tegelijk met de weekmarkt, dus op de marktdagen donderdag en zaterdag. Door spullen zichtbaar gratis aan te bieden tijdens de markt kunnen we zorgen voor een hoge roulatiesnelheid. Door samen te werken met bijvoorbeeld de Sportspullenbank, dat Delfshaven heeft verruild voor Rotterdam Zuid, verbreden we de impact en bieden we logistieke oplossingen voor andere initiatieven met dezelfde doelstelling.

Achtergrond Armoede

Bospolder en Tussendijken behoren tot de armste wijken van Nederland, blijkt uit cijfers van het Sociaal en Cultureel Planbureau uit 2019. Bospolder staat op de tweede plek en Tussendijken op de vierde plek. We hebben het over 2.708 inwoners van vlees en bloed die in armoede leven, ongeveer één op de vijf inwoners in Botu.

Het aantal inwoners in armoede is in heel Rotterdam sindsdien gelukkig gedaald van 10,9 procent in 2019 naar 8,7 procent in 2023. Rotterdam blijft daarmee de armste stad van Nederland, maar het gaat de betere kant op, ongetwijfeld ook in Botu. Die opgaande lijn kunnen wij versterken door collectief geld te besparen op de onnodige aanschaf van nieuwe producten.

Initiatiefnemer

De weggeefwinkel is een initiatief van Zwerfie Rotterdam. Wij hebben ruim 250 vrijwilligers en organiseren opruimacties aan de waterkant en in de stadsnatuur, geven lezingen en gastlessen over zwerfafval en afvalreductie, doen afvalonderzoek en we pleiten voor maatregelen (dicht)bij de bron om (zwerf)afval te verminderen.

We hebben met Ivo Rodermans één van de weinige onafhankelijke zwerfafval-experts van Nederland in huis. Zwerfie Rotterdam heeft contacten in de zwerfafvalbeweging, het bedrijfsleven, bij non-profits en in de politiek en in ambtenarij, zowel lokaal als nationaal. Zwerfie zet regelmatig de toon met ideeën en

oplossingen en maakt écht impact voor minder (zwerf)afval. We zijn echte gebiedskenners in Rotterdam en staan met de voeten letterlijk tussen het afval: op de oevers en in de wijken, ook in Botu. Zo hebben wij dit voorjaar een muzikale opruimkaravaan georganiseerd in de wijk met een afsluitend feestje bij het Bollenpandje en gaven wij gastlessen op scholen in Botu. In mei deden wij een 'Zero Waste Tour' op de markt op het Grote Visserijplein en afgelopen najaar

hebben we zwerfafvalonderzoek gedaan in diverse straten in de wijk, waarbij we clean graffiti hebben aangebracht met prikkelende teksten over zwerfafval.

Opstarten project

Zodra de toekenning een feit is, gaan we hard werken om zo snel mogelijk open te gaan. Dat begint met het opknappen en inrichten van de weggeefwinkel en de werving van een betrokken team vrijwilligers dat in roulatie op vaste tijden de winkel openhoudt en zorgt voor zichtbaarheid met een uitstalling van spullen op de markt. We zullen rond de opening ook een campagne starten onder bewoners met onder meer flyers, guerrilla marketing en (betaalde) posts op sociale media, zodat wijkbewoners goede spullen aan de weggeefwinkel schenken in plaats van op straat te zetten. Zwerfie Rotterdam gebruikt ook de bestaande netwerken om mensen te verbinden aan de weggeefwinkel en om bekendheid te vergroten. Als de winkel een succes is geworden, willen we na de antikraakperiode dóór. De betaalde coördinator is belast met de taak om de continuïteit te organiseren naar de toekomst toe, mits het project succesvol loopt. Uitbreiding naar andere wijken zou helemaal mooi zijn!

Begroting

We hebben bewust de begroting zo laag mogelijk gehouden. Wij denken dat we de inrichting van museum en weggeefwinkel grotendeels kunnen realiseren met gevonden spullen, wat veel kosten bespaard. Het aantal uren hebben we heel voorzichtig ingeschat en laag ingeschaald. De betaalde coördinator zal in de praktijk meer uren maken, wat neerkomt op vrijwilligerswerk. Op die manier investeren alle betrokkenen iets van zichzelf in een schonere wijk met minder armoede. Ook hebben wij geen investering in een vervoermiddel opgevoerd, omdat Zwerfie Rotterdam een eigen bakfiets kan inbrengen. Buurtbewoners kunnen zogenoemde 'hondjes' lenen om grotere spullen te vervoeren naar de weggeefwinkel. De coördinator zal indien nodig andere fondsen werven voor de aanschaf of huur van een extra vervoermiddel.

De staat van de panden is helaas slecht met schimmel en achterstallig onderhoud. Dit betekent dat we eerst tijd en geld moeten investeren om het pand geschikt te maken voor tijdelijk gebruik als weggeefwinkel. Dit is terug te vinden in de begroting. Het pand maakt onderdeel uit van de EnergieMeent. Het gaat om twaalf woningen aan het Grote Visserijplein die tijdelijk tegen een antikraakhuur ter beschikking worden gesteld aan sociale initiatieven. De huisvestingskosten zijn daardoor zeer laag.

Zwerfie Rotterdam brengt waarde naar de wijk tegen minimale kosten. Vanuit Zwerfie Rotterdam doen we een flinke duit in het zakje door een deel van de uren voor onze rekening te nemen. De coördinator investeert in casu veel tijd die ten koste gaat van betaalde arbeid elders. Zo spreiden we de lasten en is het project voor iedereen betaalbaar en daardoor uitvoerbaar. Samen voor minder afval en minder armoede!